

Uredništvo v Gornji
Radgoni, Spod. Griz
štev. 7, I. nadstropje.
Rokopisov ne vrača.

Poštnina plačana v gotovini.

Izhaja vsak petek
zjutraj in stane
poštnino vreden
celo leto
leta

MURSKA STRAŽA

GLASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

Upravništvo v Gornji
Radgoni, Spod. Griz
štev. 7, I. nadstropje.
Telefon šte. 7.

.....
Inserati: Ena šest-
stolpna petivrstica
(prostor 3 mm visok
in 42 mm širok) 2 K.
Pri večkratni objavi
primeren popust.
Posamezna številka 2 K.

10. šte. 1921.

Gornja Radgona, dne 18. novembra 1921.

III. leto.

**Novo leto se bliža. Nabirajte
nove naročnike! Naj ne bo
slovenske hiše ob meji, kjer
bi ne imeli „Murske Straže“!**

Koruzni strah.

Kaj pa to? — poreče marsikdo. Imeli smo ta koruzni strah v obliki dveh figur na svetovnem pozorišču. Koliko krika so dvigle vrane, a pametne ptice se niti niso zmenile za novo prikazen. Mislim Karla Habsburgovca, ki se je pojavil med nami. Koliko protestov je bilo po deželi in zdaj, ko je odrinil, vprašajmo se trezno: Ali je vreden en človek toliko, da se razburja cela Europa? Morda reče kdo: zdaj lahko piše tako, ko je šel. Sicer ne vodimo takozvane „visoke“ politike, ker 1.) nimamo takega primerne sorodstva 2.) ne znanja z ministri in državniki, 3.) ne portfeljev; ali eno smelo ugotavljamo — in to vedo naši čitatelji, da smo mirili zmešano javnost, medtem ko so „gosi na kapitulu“ (podomače demokrati) zavreščale po vojni in krvi —. Ker smo z *ljudstvom*, smo tako govorili in pisali in kateri od številnih poslanskih klubov se je zavzel za takojšnjo demobilizacijo — nego baš Jugoslovanski klub! O, ne rečemo, da bi vojna nekaterim ne prijala. Še prav dobrodošla bi jim bila in že so natihem kovali načrte za vojne dobave, pa je vse padlo v vodo, na našo srečo, na srečo Jugoslovanstva, na srečo jedinstva in naše plemenske svobode. Koruzni strah obupanega Habsburgovca se je odstranil. Ne vemo, če za vedno, ker to je v rokah naših vsemogočnih „zaveznikov“ in „prijateljev“: Velike entente.

Dasi pripisujejo učeni politiki Karlovi pustolovščini veliko važnost, vendar čisto lahko smelo trdimo — da leži vzrok tej razburjenosti v slabi vesti odgovornih vodilnih krogov. Država bi morala biti tako urejena, da bi se vsi državljani *le edino le smejali*, ako bi kak pustolovec

á la Karl Habsburg prifrčal na Madžarsko. Kaj nas to briga, kdo je tam. In če bo red pri nas, v okvirju naših mej, koga se naj bojimo?! In če bo *ljudstvo zadovoljno*, kdo nam da boljšo in zanesljivejšo vojsko (armado), *kakor je ljudska zadovoljnost*?! Poglejmo malo po vzrokih, ki so dali povod za „strah“ pred Karlom! Ljudstvo je nezadovoljno. Vzemimo en mali primerček —: obmejni promet! Čemu toliko šikan, menjanja legitimacij itd.?! Vedno menjanje naredb daje *vlati slabo spričevalo* nepoznanja razmer. Ljudska potrpežljivost pa ni igrača. Na to okolnost smo neštokrat opozorili in bomo še, če treba. — Nadalje imamo baje v Jugoslaviji nekaj parlament — ljudsko ali državno zbornico. Čez noč nastane mobilizacija, ki stane ogromne svote, nastane brez parlamenta in najbrž proti volji parlamenta t. j. zastopnikov ljudstva. Ljudstvu pa je ustava znana, pa se čudi, da roditelji klofuta in brezsrčno brcajo svojo lastno dete — ustavo. Isto je s cenzuro. Narodno predstavništvo je na papirju, za ljudstvo pa velja absolutistični: „šuti i plati!“ — In potem toliko kritizirani *davki*. Uradno vemo, da smo Slovenci, dasi najmanjše pleme, najbolj obdavčeni. Če bi podgane in miši in vrabci ne bili vstvarjeni, da se skrijejo, bi takoj prišli pod kak davčni paragraf. To se pravi: vse mogoče in verjetne stvari so nam obdavčili in še kako krivično po napovedbi raznih klikarjev-zaupnikov, ki so po navadi priganjači vladajoče stranke. Gospoda! Ali je to v stanu, da se ljudstvo obdrži v ravnotežju, da ne godrnja?! Ali more biti zadovoljno? Mi vemo kot razsodni ljudje, da so težki časi in da mora biti državi mnogo denarnih sredstev na razpogo, vemo, da *davki morajo biti*. Drugo vprašanje pa je, kako se davki uravnajo, da ne bo krivične razdelitve, ki vzbuja zopet nezadovoljnost in upravičeno nevoljo. In če bi razdelitev bila tudi pravična, se državni denar naravnost razsipuje in to je zopet krivica. Sokol gotovo ni nič bolj kulturna organizacija kakor na primer Orel. Prvega podpira država, drugega pa ista država oz.

vlada tajno preganja in ovira v razvoju. Nadalje se smejo gg. nedeljski lovci voziti s polovičnimi kartami po železnici, to je za zabavo, medtem ko se za važne potrebe železniški tarifi zvišujejo. Denar, nabran od žuljev ljudstva se razsipuje za nepotrebne stvari, za vojašnice itd. Za šole, ljudska izobraževališča in javne knjižnice ni denarja, ker to bi prišlo ljudstvu v korist. Vse to vidi ljudstvo in — roko na srce! — ali more ostati zadovoljno? — Ljudstvo nadalje ve, da draginja vseh državah pojema, le pri nas raste in raste. Kdo je temu kriv? Tista vlada, ki draginjo podpira z neurejenim prometom, predpotopnimi carinskimi predpisi, s korupcijo pri nabavah v inozemstvu in z izvozom, od katerega vleče svoj dobiček kapitalist, ki sme pod zaščito vlade za sramotno ceno prevzeti živino, jajca, perutnino in kasirati masten dobiček v tuji valuti. Na ta način smo se na vseh koncih in krajih zadolžili — tako, da sam finančni minister ne ve, koliko je dolžan. Cene navija torej vlada, ter s tem pospešuje draginjo, ki ščuva mase k nezadovoljnosti.

To in še mnogo več zapeljuje najudanejšega državljana k nezadovoljnosti. Odpravite vse te glavne nedostatke, pa ste odpravili karlistovske koruzne strahove iz dežele. Zadovoljite ljudstvo, pa boste imeli v njem mogočno zaslombo proti zunanjim sovražnikom. Ako pa boste naprej uganjali koruptno protiljudsko politiko, si posledice pripišite sami. Red hočemo v državo in v vse panoge njene uprave. Ko boste z nami, to je z ljudstvom, bo ljudstvo z vami. S puškinim kopitom in bajonetni se meje ne utrjujejo.

Žalostna obletnica.

Ko sem napisal ta naslov, sem v duhu čul iz stotisoč grl pridušeno vprašanje in očitek: Kdaj pa smo sploh obhajali veselo obletnico? Ali niso vse žalostne?! Žalibog. — Današnja obletnica pa je posebno žalostna.

M. N.

Stari Jakob.

(Konec).

Dobro je dela starcu prijazna beseda otrokova. Zahotelo se mu je spet življenja in moči, zaželel je biti spet močan in čil, da bi mogel iztrgati to dete iz suženjstva, kaznovati brezsrčne in brezvestne tirane, kateri, če že grešijo na njem, onemoglem starcu, bi vsaj ne igrali hinavske vloge — morilcev mladosti. A ni se mu posrečilo povrniti se nazaj v življenje in dati moči do življenja mali siroti.

Neko jutro so ostala vrata starca zaprta do desetih. Sedlarjevka je prišla s polja domov, kuhat kosilo. Mali Jakob je pasel živino, zato ni mogla stresati svojih sitnosti nanj. Po stari navadi se je spravila nad starca. Ropotala je s skledami in lonci, nosila drva in vodo ter neusmiljeno preklinjala lenuhe, ki leže do desetih, jedo nezasušen kruh in delajo ljudem nadlego.

Prišel je sosed, se ustavil pred vrati, poslušal in strmél.

„... ko mora toliko mladih, močnih ljudi trohneti, ta stari pa premetuje svoje, od same lenobe smrdljive kosti po postelji...“

„Dober dan Sedlarjevka“, je pozdravljal v zadregi osupli sosed. Slišal je namreč že marsikaj o hlinjeni dobrosrčnosti in usmiljenosti te ženske, a to, kar je slišal ravnokar, je presegalo vse meje.

„Ljubi Bog nam daj dober dan, sosed“, je odzdravljala s spremenjenim glasom. „Ravnokar sem se hudovala, ker imam toliko dela in sem povsod sama, naj bi mi oče malo pomagal pri delu. Sicer sem se pa že pomirila, naj le ležijo in počivajo. Stari ljudje so delali prej za nas, zdaj moramo mi za nje. Pa s čim ti lahko postrežem, sosed?“

„Poslan sem, da pobiram za nov svetilnik v cerkvi. In tako sem se oglašil pri tebi, da daruješ po svojih močeh.“

„O, to pa, to! Koliko dajajo drugi vaščani?“

„Kakor pač lahko. Nekateri po deset kron, drugi dvajset, nekateri celo trideset.“

„Ali še čez sto kron ni nihče dal?“

„Nihče.“

„Dam pa jaz stoinpetdeset. Pojdiva povedat očetu, da se iz posesiva, ki nam ga je on zapustil, lahko da več, kot zmora katerakoli hiša v vasi.“

Odprija je vrata in zaklicala starca. Nič odgovora. Zakliče v drugič. Zopet molk. Stopila je bližje, stresla ga za ramo... „čujte oče, samo mi lahko damo stoinpetdeset...“

Bil je bled in mrzel.

II.

Bil je meglen, jesenski večer. O takem je sanjal Jakob od onega dne, ko so odnesli starega dedeka k večnemu počitku. Zahrepenel je proč, daleč proč od teh mrzlih, brezčutnih ljudi. Po svetu bi šel in iskal ljubezni. Ne odnehal bi, da je ne najde. Pozabljeni bi bilo vse trpljenje, vse grožnje, pozabljeni vsi udarci ošabne mačehe in vse zasmehovanje njenih otrok, ko bi našel dušo, ki bi ga ljubila.

Revček pač ni vedel onega mrzlega jesenskega večera, ko je smuknil iz hiše in taval po temi, kako dolga, težka in trnjeva je pot — iskati ljubezen. Njegova mlada glava pač ni mogla doumeti, da bi sedaj, ko trohni ljubeznipolno materino srce, ki ljubi z edinopravo, ne-sebično, požrtvovalno ljubeznijo, ne mogel najti duše, ki bi ga ljubila. Saj bi ga tudi dedek, ampak umrl je, kakor je umrla mati. In sedaj gre v svet, ki je zelo velik. Zato bo v tem velikem svetu našel gotovo tako dušo, ki bo nadomestovala ljubezen materino. In ko bo jo imel, je ne zapusti nikdar. Ljubezen bo vračal z ljubeznijo, vse bo storil in lepo ubogal. Vse svoje sile, svoje mlade moči bo dal za srečo, kakor jo uživajo drugi otroci, katere ogreva ljubezen. Kako veseli so, kako razposajeno se smeji, medtem ko se on, sirota Jakob, ne more.

Trudna mu je postajala glava, nogi sta pešali. Nič ga ni bilo strah, ker mu je bila

Rapallo. Značilna beseda, ki malo inteligentnega človeka spomni na „roparstvo“... V soboto, dne 12. t. m. je preteklo leto dni, odkar je beogradska vlada podpisala v Rapallu pogodbo z Italijo glede medsebojnih državnih mej. Po tej „pogodbi“ smo izgubili našo kršno Istro z lepimi kraji, izgubili Goriško, mesta Trst, Pulj, Zader, otoke Lošinj, Čreš, Lastovo... V teh oropanih pokrajinah biva nad šeststotisoč Slovencev in Hrvatov. Italijanska požrešnost je s svojo zvito diplomacijo dosegla, da je podjarmila tako veliko število naših bratov. Stremljenje Italije gre za tem, da bi bila edina zapovedovalka na Jadranskem morju. Njen pohlep gre še dalje — do mej predkristjanskega rimskega carstva. Za nas je nevarna kot soseda. Ona hoče imeti vsa najvažnejša pristanišča v rokah, da lažje neomejeno gospodari. Njeni vodilni politiki so zelo zgodaj opazili, kje bi utegnili na njenih mejah vskliti bujno jugoslovansko, ki bi strlo italijanske imperialistične nakane. Z rapalsko pogodbo nam je nastavljen nož na vrat. Kako se ga rešimo?

O tem smo že pisali večkrat. Potrebno je, da danes ob žalostni obletnici rapalske sramote opozorimo našo javnost, da naši podjarmljeni bratje mnogo trpijo. Njih svoboda je omejena, ni svoboda, je barbarstvo, katero zaščituje celo oblast. To dobro in plemenito ljudstvo nima najpriprostejših človeških pravic. Naša javnost je zvedela o zločinstvih v Trstu in drugod, ko so z bombo in ognjem uničevali slovensko posest — fašisti, službena banda italijanske vlade. Danes ob spominu na to sramoto se krči srce vsakemu zavednemu rodoljubu.

12. november 1920 je zapisan v krvavi zgodovini naše svobode s črnimi črkami. S tem dnevom se je začela znova zgodovina onih davnih časov, ko so Slovenci in Hrvati stali v boju z Italijani. Nekrivi takrat, smo danes še manj krivi. Mi ne zahtevamo ničesar drugega, kakor ono, kar pripada narodu po božji in človeški pravici. Mi zahtevamo in bomo vedno zahtevali svojo zgodovinsko zemljo sebi! Velesile pa so zadovoljne z rešitvijo sicer težkega razmejitvenega vprašanja v toliko, da brez ugovora dajo laški požrešnosti prednost pred pravicami našega naroda.

Krivica bdi nad nami. Le-ta ne more roditi dobrih sadov. Med narodi bi se morali sklepati sporazumni dogovori brez nasilstva, po načelu: Vsakemu svoje. Ako ne sprevidi Italija velike krivice, ne bo med nami nikdar prišlo do prijateljstva.

mlada duša polna hrepenenja in najlepših sanj. „Naprej, naprej! V svet, iskat sreče in ljubezni!“ mu je šumelo po ušesih.

„Ampak, še poslovil se nisem“, mu je očitala vest.

„Saj je vendar opravičena moja pot“, se je zagovarjal pred samim seboj. „Moram stran od ljudi, ki so brezčutni in me ne marajo. Posloviti se mi ni treba, saj so tuji in me niso ljubili nikdar.“

Tako je mislil Jakob, ko je korakal trudnih korakov po dolgi, od jesenskega dežja blatni in od težkih vozov izvoženi cesti, v temno noč. Revček pač ni imel pojma, koliko potnikov je že stopalo pred njim po tej poti, z istim hrepenenjem — najti ljubezen. Kaj še-le, ko bi vedel, koliko se jih je vračalo potrlih, uničenih razočaranih...

III.

Po dolgih letih.

Osivela je glava Jakoba, upognil se hrbet. Koža se mu je zgubancila in težke brazde po razoranem obrazu so pričale o njegovem trpljenju. Dolga je bila pot skozi življenje, a brezuspešna. Korakal je po dolgih cestah, med zelenimi gozdi, njivami in travniki ter se ustavljal pri raznih ljudeh. Ponujal jim je svoje sile in moči in iskal ljubezni. Sile in moči so iz-

Ali zaradi naših bratov mora naša politika uporabiti vsa sredstva, da se rešijo.

Dal Bog in sreča junaška, da ne bomo doživeli mnogo tako črnih obletnic, kakor je spomin na — rapalsko pogodbo!

Pristopajte k Jugoslovanski Matici!

Politične vesti

Pogajanja med radikalci in demokrati.

Med radikalci in demokrati so se začela nova pogajanja. Radikalni poslanci Ljuba Jovanović, Velja Vukičević in Grgin so zastopali stališče, da se obnovi koalicija z demokrati. Od svoje zahteve, da se mora Pribičević umakniti iz ministerstva notranjih del, kljub vsemu prizadevanju demokratov, radikalci niso popustili. Odličen pristaš demokratske stranke pa je izjavil, da demokratska stranka ne bo pustila pasti Pribičevića. Kakor hitro bodo končana pogajanja med radikalci in demokrati, se bodo začela pogajanja s kmetijskimi strankami, med temi tudi s Samostojno Kmetjsko stranko.

Avstrija zasedla Burško.

Z izjemo Šopronja so avstrijske čete, ki so jim dodeljeni antantni častniki, brez odpora zasedle vso Burško. Povsod jih je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo. Iz Šopronja je prispelo na Dunaj več članov mednarodne komisije, da uredijo vse formalitete glede plebiscita. Madžarska je ustavila ves promet z Avstrijo in gredo madžarski vlaki samo do Šopronja.

Albanske meje.

V vladnih krogih se smatra, da je vprašanje ureditve albanskih mej stopilo v kritičen stadij. Naša vlada je v tem vprašanju prejela od zaveznikov iz Pariza noto, ki definitivno rešuje albansko vprašanje in določa definitivne meje. Kot meja je določena ona iz leta 1913. Zavezniki so tudi v noti javili, da je že imenovana medzavezniška razmejitvena komisija za Albanijo. V noti pa ni določeno za nas nobeno mesto v komisiji. Naša vlada je vsled tega zavzela odločno stališče, da se razmejitveno vprašanje ne more rešiti brez naše udeležitve in izdala noto, kjer je točno formulirala svoje stališče: 1. Nota zaveznikov se vzame na znanje. 2. Kraljevina SHS je vedno dosledno spoštovala in izpolnjevala vse dosedanje mednarodne

rabljali, a ljubezen in čustva teptali. Hodil je tako dolgo, da se je postaral in onemogel. Poskušal je po mestih in vaseh, prosil in trkal. Ponujali in dali so mu dela, jedi in pijače, a ljubezni, tople in mehke besede mu niso dali. Kakor bi ne bil človek s srcem in dušo, so hodili mimo njega, suvali ga z neprijaznimi besedami in ni ga našel, ki bi razumel njegov proseč pogled.

Kdo bi se čudil, da si je starec Jakob zaželel miru. Zmučen in razočaran je zahrepenel po svoji domovini. Zaželel je še enkrat viditi kočjo, kjer se je rodil, domačo vas, pokopališče, kjer je pokopana ona, ki ga je ljubila. Kakor lepa sanja iz davne mladosti — edina materina ljubezen.

Nazaj!

Kakor pred leti — mrzla jesen. Oster veter je bril okoli oglov. Gosta megla je ležala nad vasjo. Vse je počivalo.

Iz teme se je prikazala črna senca, kakor je pred leti izginila v temo. Počasi se je plazila skozi vas, do nizke kočje za vasjo. In potem naprej, do pokopališča ter izginila za zidom.

Drugo jutro je našel grobokop mrtvega starca. Nihče ga ni poznal. Našel je ljubezen in mir.

„Kak berač najbrž“, so domnevali ljudje ter govorili o navadnih vsakdanjih stvareh.

pogodbe (tako trianonsko, saintgermainsko in druge). 3. Kraljestvo SHS ne more pristati na one, v noti določene meje proti Albaniji, kjer so ogroženi južni kraji naše kraljevine. Vlada vsled tega ne more prevzeti nikake odgovornosti za bodoče nemire in nered v tem delu Evrope.

Tedenske novice

Rapallo 12. XI. 1920. — Pod tem naslovom je izdal Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani zelo dobro brošuro. Dobila so ista vsa šolska vodstva in je želeli, da bi se v mesecu novembru vršila po deželi predavanja o tej žalostni obletnici. Opozarjamo naše čitatelje na 2. članek v današnji številki. O knjižici še spregovorimo.

Begunci. Oddelek za socialno skrb opozarja s tem vse begunce, da ugodnost brezplačnega prevoza zanje in njihovo selitveno blago v staro domovino preneha nepreklicno s 31. decembrom, t. l. Kdor se torej še namerava izseliti, naj se požuri in ne zamudi te zadnje prilike, ker se poznejšim prošnjam nikakor ne bo moglo ugoditi. Pripominja se tudi, da se mora vselej vsak begunec, ki je italijanski državljan, pismeno obrniti na italijanski konzulat za potni list, ki ga naše oblasti potem le vidirajo, ker dosedanjih propustnic ne smejo več izdajati.

Prorokovanje vročine pri zgodnjem mrazu. Še bo vroče. Znameniti francoski zvezdoslovec Mariot zatrjuje, da so se v našem svetovslovju vršile velike izpremembe, vsled katerih dobiva solnce vedno večjo toploto. Radi tega, prorokuje Mariot, ne bomo imeli v srednji Evropi nič več tako hudih zim kot navadno, pač pa bo bodoče poletje še bolj vroče, nego je bilo letošnje. — Še bo vroče!

Nov izum. V Dublinu je izumil neki Mc Tamara stroj, s katerim se zamore fotografirati signale brezžičnega brzojava. To napravo so preizkusili v dublinskem „Rotacion-klubu“ in so poizkusili zelo dobro uspeli. Brezžični signali so točni in jasni. Izum bo posebne važnosti zlasti zato, ker vreme ne more nič vplivati na jasnost fotografije signala.

Odkritje staroslovanskega gradu. Berlinski listi poročajo, da so se vsled nizkega stanja reke Havel prikazali na obrežju pod cerkvijo sv. Duha ostanki starega slovanskega gradu „Poztupimi“, ki se omenja že leta 993. v neki listini Otona III. Vodstvo potsdamskega muzeja bo shranilo zgodovinske ostanke.

Predor pod kanalom La Manche. Mestni zastop v londonskem premostju Cambrewel je vlado pozval, da naj končno prične z gradbo velikega predora pod kanalom La Manche, ki loči Francijo od Anglije. Angleška vlada se pravkar bavi s tem vprašanjem.

Almanah Kraljevine Srba, Hrvata in Slovenaca izide, kakor nam poroča glavno uredništvo, še-le decembra. Isti bo obsegal nad 1000 strani, na katerih bo razpravljaj sledeče: I. del (Kraljevina SHS.) 1.) Grb, himne SHS. 2.) Slike kralja in regenta, rodopis kralj. hiše. 3.) Zgodovina kraljevine SHS. 4.) Zemljepis in narodoslovje SHS. 5.) Državno ustrojstvo. 6.) Kraljevi dvor. 7.) Ministrski svet. Predsedništvo. 8.) Ministarstvo. 9.) Posamezne pokrajine. 10.) Rusi v SHS. — II. del: Pojedine življenjske panoge v kraljevini: 1.) Sodstvo. 2.) Kultura, prosveta in umetnost; 3.) Verstvo. 4.) Vojska. 5.) Promet. 6.) Pošta in brzojav. 7.) Zdravje. 8.) Sokolstvo. (Zakaj pa ne Orlovstvo? Bomo videli!) 9.) Abecedni seznam večjih mest kraljevine. — III. del: Ekonomsko-finančni del: 1.) Pregled gospod. polit. stanja v kraljevini. 2.) Poljedelstvo. 3.) Gozdarstvo. 4.) Rudarstvo. 5.) Vodne sile. 6.) Finance SHS. (V vspeh ni zadružništva!) 7.) Industrija. 8.) Obrtništvo. 9.) Trgovina. 10.) Splošna gospodarsko-finančna poročila. IV. del: Trgovinski promet z inozemstvom. — Po načrtu zelo obširna knjiga stane v predplačilu 100 din. Izide v decembru. Po osnutku soditi bo zelo informativna knjiga, dasi se je bati, da bo tudi v to delo zavel strupeni duh strankarske nestrpljivosti. Ko bi te bojazni ne bilo, bi knjigo toplo priporočali. Ako je naša borna slovensčina zastopana v tem almanahu, nam uredništvo ne pove. Vsekakor pa je knjiga velikega pomena za nas. — Naročila sprejema uredništvo.

Veliki Blocknerov in mednarodni oglasni zavod se združita v delniško družbo Interreklam Zagreb Ilica 21, Jurjevska 31. — Ta združitev pomeni velik korak naprej v našem trgovskem svetu. Odveč bi bilo razlagati važnost reklame za kako podjetje. Označena družba pa je v tem oziru prvovrstna in priporočamo našim trgovcem, ki hočejo svoj delokrog razširiti, da se obrnejo na d. d. Interreklam v Zagrebu.

Kakšno dušno hrano daje profesor(?)! Nikola Sander Prekmurcem dokazuje zadnja „Domovina“ s pesmijo, katere zadnja kitica slove:

„Čsi eti scsémó zsvíeti,
Radoszt i blájszensztvo méti:
Prímlimo vszi za oszter mecs,
Gvúisno krájnczov nede tí vecs.“

Oblasti, ki imate pazno oko za državoprevratne „klerikalce“ — zanimajte se, kako nemoteno prihaja to madžaronsko trobilo na naše ozemlje!

Prosvetne razmere v naši državi so najbolj razvidne iz naslednje zanimive statistike: Vsa naša država šteje 18.377 učiteljev, tako da pade na vsakega posameznega učitelja 669 prebivalcev. In sicer je razmerje po posameznih pokrajinah sledeč: V Srbiji, Črni gori in Vojvodini je 8502 učitelja (1 učitelj na 665 prebivalcev), v Bosni in Hercegovini 1318 (1 : 1421), v Dalmaciji 1007 učiteljev (1 : 300), v Hrvaški in Slavoniji 4274 (1 : 634), v Sloveniji pa 3269 (1 : 310). V Sloveniji se kaj radi ponašamo, da smo najkulturnejše jugoslovansko pleme. Ta statistika tega ne dokazuje.

Ljudi brez strehe je na Nemškem preko enega milijona. V samem Berlinu jih štejejo okrog 100.000. Treba je pa pripomniti, da se Nemčija veliko bolj kot vse druge države briga za zgradbo novih stanovanjskih hiš. Kako slabo mora biti v tem oziru torej drugod.

Dopisi

Poziv društvom! Kjerkoli želite predavanje o pomenu časopisja za kulturo in o važnosti krščanskega tiska, skličite ljudstvo in sporočite pravočasno uredniku „Murske Straže“ v Gornji Radgoni.

Gornja Radgona. Zahvala. Uradnik tvrdke Cl. Bouvier g. Alojz Štof je našel eno dragoceno naprsno zlato iglo in isto takoj vrnil lastnici g. Mariji Goršetovi, ki mu tem potom izreka najiskrenejšo zahvalo in kliče: čast poštenjaku, ki je v sedanjem času redka prikazen!

Za obmejni tiskovni sklad je nabral vrli gospod Franc Cobelj iz Kapele na gostiji svojega brata g. Ivana Cobelj 340 K. Zavednemu narodnjaku najiskrenejša zahvala, novoporočencema pa obilo sreče. — Dalje je daroval neimenovani rodoljub M. S. iz D. 50 K iz veselja, ker mu ugaja „Murska Straža“. — Živel! posnemovalci, darovalcem pa iskrena hvala.

Gornja Radgona. Tukajšni telov. odsek Orel je priredil dne 13. t. m. dobrouspelo in lepo obiskano zabavo. Predstavljal se je igraenodejanka „Kakoršen gospod, tak sluga.“ Igralci so svojo nalogo izvrstno rešili in pokazali svoje moči. Imeniten je bil Matiček, Lipe Butec, pa tudi Medvedar ter stari pl. Radenski z drugimi igralci vred. Občinstvo se je zelo poceni in iskreno nasmejalo in zabavalo. Posebno je ugajal pevski zbor preč. g. Ašiča s skladbama „Slovan na dan“ in „Žabja svatba“. Slednja se je morala na splošno željo ponavljati. Petje je občinstvu zelo ugajalo in se je ponovno čula želja po večji pevski prireditvi. Pri srečolovu je bil marsikdo prijetno in neprijetno razočaran. Lepo uspela prireditev se je končala ob večernih urah. — Telovadni odsek Bralnega društva izreka tem potom vsem svojim prijateljem in darovalcem dobitkov za srečolov najiskrenejšo zahvalo. Ob enem se naznanja p. n. občinstvu, da se pripravlja za vprižoritev lepa ljudska igra, na kar se že danes opozarja.

Radinci. Prejeli smo: „Radinci, 10. 11. 21. Cenj. g. urednik! Prosim Vas, da se priobči ta dopis iz Radinec: Glasom agrarne reforme se je od grofice d'Avernas toliko gozda razdelilo med tukajšne občane, pri katerem se seveda tudi na občinskega predstojnika ni pozabilo. Da bi pa isti enkrat pogledal, v kakem stanu se nahaja občinska brv čez potok, ki pelje po najbližji poti mimo Glačnika na tukajšni kolo-dvor, je menda njegova deveta briga. Umestno bi bilo, da bi se g. Zemljič končno enkrat pobrigal za zgoraj omenjeno stvar, prej ko se kateremu kaka nesreča zgodi. Eden iz Radinec.“ (Priobčujemo brez komentarja in prosimo dopisnika, da se javi ob priložnosti v našem uredništvu, ali naj nam javi svoje ime, ker le v tem slučaju zamoremo o stvari razpravljati resno in z uspehom. O omenjeni zadevi smo že dobili slične pritožbe, pa smo mislili, da so brez podlage. Ured.)

Negova. Ob priliki blagoslovljenja podobe pri g. J. Perkotu se je nabralo za Jugoslovansko Matico 100 K. Posnemajte!

Kako dolgo še?

(Misli ob ukinitvi tranzitnega prometa.)

Odkar so jugoslovanske čete meseca julija 1920 prepustile Radgono Nemški Avstriji, je celo jugoslovansko Pomurje, to so Slovenske gorice, Mursko polje, Prekmurje, apačka kotlina, h kratki pokrajine, ki štejejo nad tristotisoč prebivalcev, popolnoma odrezano od vsakega prometa in od osrčja države. Železniška proga Maribor—Špilje—Radgona—Ljutomer je pri Radgoni pretrgana, Avstrijci ne pustijo jugoslovanskega vlaka po tej progi, niti nočejo vzdrževati medsebojnega prometa na tej progi med njihovo in našo železnico.

Nekaj tednov so sicer že vozili direktni osebni vlaki, toda tudi to ugodnost so Avstrijci kmalu zopet ukinili. Ostala je še samo možnost, pošiljati blago iz Jugoslavije proti položitvi jamščine pri naših carinarnah preko avstrijskega ozemlja na avstrijsko postajo Radgona, odkoder se je lahko prevažalo blago po vseh cestah preko meje v različne kraje našega Pomurja. Obratno je prebivalstvo naših krajev lahko uporabljalo avstrijsko postajo Radgona kot nakladalno postajo, od koder se je dirigiralo blago po premaganju gotovih težkoč in predpisov preko Špilja v Maribor in razne dele naše države.

Od 15. nov. pa so Avstrijci ukinili še tudi to zadnjo ugodnost in je danes popolnoma nemogoče, pošiljati pridelke naših krajev po tej železnici v notranjost naše države in obratno je popolnoma onemogočeno spravljati k nam potrebščine, na kojih nakup smo navezani.

Prevažanje blaga z vozovi v sedanjem jesenskem deževnem času po slabih, hribovitih in blatnih cestah pa je neizmerno drago. Za kg blaga računa voznik 1 K 50 v. Koliko se blago s tem podraži, koliko se ga pokvari, koliko trpi živina in vozila, je nepopisno. Zgodilo se je, da so naši kraji v zadnjem času brez soli, moke, petroleja in drugih vsakdanjih najvažnejših potrebščin.

Vsled pomanjkanja vode in dobrih mlinov so dajali naši trgovci mlet pšenico v radgonskih mlinih, ter so bili tozadevni obmejni prometni predpisi precej enostavni. V zadnjem času pa se dogaja, da avstrijske politične — ne carinske — oblasti tem trgovcem ne dovolijo izvažati moke iz pšenice, katero so poprej pustili postaviti v mlin ter zadržujejo na ta način cele vagone moke, kateri preti nevarnost, da se pokvari. — Drugemu trgovcu so zopet zadržali vagonko pošiljatev moke, ki mu je bila poslana iz Maribora. — Naše ljudstvo pa trpi pri tem pomanjkanje.

K vsem tem neznosnim razmeram pa vse naše merodajne oblasti molčijo, se zanje ne zmenijo ter držijo križem roke. — Kaj jim mar tem visokim uradnikom trpljenje ljudstva, oni dobijo vsak mesec svojo mastno plačo, kadar jim je premala, zahtevajo več, kako pa opravljajo svoje delo, jih nikdo ne vpraša.

Kolikokrat so bile naše oblasti že opozorjene, da je čas trgatve oni moment, ko bi se dale trde nemške glave omehčati. — Kakor Nemci sedaj, tako bi morale naše oblasti ob času trgatve popolnoma zapreti obmejni promet, da bi ne mogli opraviti trgatve in bi jim šlo grozdje na kvar. Takrat bi bili Avstrijci dovezni za vsako koncesijo. A kakor rečeno, naše oblasti za težnje ljudstva nimajo ušes, nič jih ne briga veličanska zguba ljudskih mas, ki gre tedensko na milijone.

Zahtevamo od vseh merodajnih činiteljev, tako tudi od pokrajinske uprave odločno, da vendar enkrat posvetijo našim razmeram potrebno skrb in enkrat za vselej uredijo naše prometno vprašanje.

Obmejni Slovenci! Žrtvujte ob priliki društvenih prireditev kako svotico za Obmejni tiskovni sklad!

Razne vesti.

Sovjetska bajka. Satirični list „Nalohol“, ki se tajno izdaja v Moskvi, prinaša sledečo anekdoto: Nekoč stopi vol pred Ljeningov prestol in reče vsemogočnemu vladarju: „Vladimir Ilijič, jaz sem zastopnik pravega delavstva, daj mi del, ki mi kot takemu tudi pripada.“ — „Imaš prav, dobiš ga!“ — Drugi dan dobi Ljening drug poset: Krava. — „Vladimir Ilijevič, jaz sem po poklicu mati, daj mi moj del!“ Lenjin, četudi ne tako rad, ji vendar ustreže. — Zato zve osel in se seveda tudi poda k njemu. — „Kaj hočeš?“, ga vpraša vsemogočni. — „Moj del! Volu in kravi si ga dal, daj ga še meni!“ — „Vol in krava imajo svoje zasluge! Kaj pa si ti napravil za nas?“ Osel mu odgovori prostodušno: „Tovariš Vladimir, misliš li, da bi se prikopal do oblasti, ako bi ne bilo nas?“

Gospodarstvo

Vinogradniki, pozor! Razglas glede oddaje vinskih trt iz državnih trtnih nasadov. S tem se daje vinogradnikom na znanje, da se bodo spomladi leta 1922 oddajale trte iz drž. trtnih nasadov v Sloveniji (Vinarsko nadzorništvo v Mariboru ima na razpolago okoli 70.000 cepljenk, 25.000 korenjakov in 200.000 ključev: Vinarsko nadzorništvo v Novem mestu pa 20.000 cepljenk, 86.000 korenjakov in 400.000 ključev) po sledečih cenah in sicer: 1.) cepljenke la, za 100 komadov 350 K; cepljenke lla, za 100 komadov 150 K; 2.) korenjaki la, za 100 komadov 70 K; korenjaki lla, za 100 komadov 35 K; 3.) ključki la, za 100 komadov 20 K; ključki lla, za 100 komadov 10 K; Te cene veljajo le za manj imovite posestnike, ki doprinesejo od pristojne občine tozadevno potrdilo. Vsem drugim naročnikom se bodo trte zaračunale za 75% dražje. Nasprotno se cena v slučajih dokazane revščine zniža za 25%. Nadalje veljajo te cene le na oddajnem mestu v pristojni drž. trtnici. Omot in dovoz na železnico ali pošto se zaračuni posebej. Trte dobijo le vinogradniki iz Slovenije, ki se zavežejo, da bodo iste sadili na lastni zemlji. Pri dodelitvi korenjakov se bo oziralo v prvi vrsti na one naročnike, ki nameravajo zasaditi lastni matičnjak, pri dodelitvi ključev pa na one, ki cepijo trte za lastni vinograd in ne za prodajo in ki doprinesejo tozadevno potrdilo pristojne občine. Naročila se sprejemajo pri drž. trtnih nasadih in pri pristojnem vinarskem nadzorništvu (v Mariboru ali v Novem mestu) in sicer najkasneje do konca novembra 1921. Po tem roku se trte razdelijo sorazmerno med vse upravičene naročnike, katerim se dostavi tozadevna nakaznica. Vsak naročnik, ki se mu nakažejo naročene vrste trt, je obvezan iste prevzeti in plačati. Naročniki, ki dobijo dodeljene druge sorte nego so jih naročili v nadomestilo, morajo nakaznice, če dodeljenih vrst ne želijo, tekom 14 dni s priporočeno pošto vrniti, drugače so tudi oni zavezani nakazane trte prevzeti in plačati.

Nove 10-dinarske novčaniče, ki so izdelane v Ameriki, bodo prišle prihodnje dni v promet.

Naš državni proračun za leto 1922. Državni dohodki so proračunani za leto 1922 na 4.518.052.236 din., izdatki pa na 6.434.690.896 dinarjev. Deficit znaša 1.619.638.660 dinarjev.

Tihotapstvo z valutami v Jugoslaviji. Jugoslovanska vlada je sklenila podvzeti proti tihotapstvu z valutami stroge mere, dalje protestirati pri švicarski vladi proti špekulacijam v Curihi, ki škodujejo jugoslovanski valuti, ter groziti, da se bo, ako bi ostal protest brez uspeha, ukinilo na jugoslovanskih borzah kotiranje švicarskega franka.

Deficit sovjetske Rusije. Neki ruski list ceni deficit sovjetske vlade za l. 1920 na 20 trilijonov rubljev. To so številke, s kakoršnimi računajo za enkrat le astronomi in boljše viki.

Modra galica. Veliko skrbi in težave bo delala prihodnje leto našim vinogradnikom nabava modre galice. Galica se uvaža v naše kraje iz Češke, Nemčije, Avstrije in Italije, izdeluje pa se tudi v naši državi. Odkod nabaviti za prihodnje leto potrebno galico, se je zelo težko odločiti. Glavno vlogo igra tukaj valutno vprašanje. Valutna razlika je tako velika, da lahko stane galica, naročena iz ene države n. pr. 20 K en kg, iz druge pa 40 K. — Tudi čas naročitve igra veliko vlogo. Ako naročiš danes galico iz države, koje valuta stoji razmeroma dobro, pride blago dražje; lahko pa se zgodi, da bo valuta dotične države spomladi slaba, tedaj bi pa zopet bolje kazalo, skleniti kupčijo še le na spomlad. V slučaju, da se naša valuta do spomladi zboljša, kaže naročiti galico še le tedaj, ako pa se poslabša, kar je skoraj verjetno, pa obratno. Na vsak način pa je v današnjih neurejenih časih vsaka kupčija — špekulacija. Lahko kupiš ugodno ali pa zgubiš. Zato nikdo ne more reči, jaz si nabavim galico sedaj, ker je cenejša, kakor bo spomladi ali obratno, da bi si jo hotel nabaviti na pomlad, ko bo morebiti cenejša, kakor danes. Izkušnja uči, da je cena vsakemu blagu najnižja takrat, kadar po njem nihče ne vpraša in najvišja tedaj, kadar se blago rabi in je povpraševanje za njim veliko. Ker se rabi galica spomladi, je nje cena jeseni gotovo naj-

nerazdrljive kaučuk-pete za čevlje.

nižja. — Pri vsem tem pa zahteva previdnost vsakega vinogradnika v sedanjih neurejenih in nezanesljivih časih, da se z vsem potrebnim pravočasno preskrbi. — Lahko se zgodi, da spomladi blaga zmanjka, da se ga radi kakih prometnih težkov ne more dobiti ali da nastopijo kake druge zapreke, da vinogradnik ne prejme galice pravočasno. Škropljenje trte pa ne pripusti in ne prenese nobenega odlaganja. Zato se bo vsak pameten gospodar že danes pobrigal in si za prihodnje leto zasigural potrebno množino modre galice. Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni bo za prihodnje leto zopet naročila večjo — večvagonsko — množino modre galice naravnost iz inozemstva. Dobila bo jo gotovo po tako nizki ceni, kakor je to danes sploh mogoče. Zadruga je imela tudi v pretečenem poletju najcenejšo galico v celem glavarstvu, kar se pričakuje tudi za drugo leto. Zadrugniki pa imajo povrh še posebno nižjo ceno. Zato se tudi tokrat z zaupanjem obrnite na Gospodarsko zadrugo ter prijavite že sedaj svojo potrebo na modri galici. Ona sprejema že danes tozadevna naročila ter opozarjamo na njen oglas v inseratnem delu našega lista.

Kaj je Elsafluid — to se zna!
Lekarnar Feller — Stubica!

LEPOTA

kože, obraza, vratu, rok, tako kakor tudi lepa rast las, se morejo samo skozi razumno nego lepote doseči. Tisočera pripoznanja so dospela od vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

„Elsa“ liližno mlečno milo najboljše blago, najfinejše „milo lepote“; 4 kosi z zamotom in poštino 98 K.

„Elsa“ obrazna pomada odstrani vsako nečistost kože, solnčne pege, zajedance, nabore, itd., naredi kožo mehko, rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštino 52 K.

„Elsa“ Tanochina pomada za rast las krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost itd. 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštino 52 K.

Prodajalci ako naročijo najmanj 12 kosov od ednega predmeta dobijo popust v naravi.

RAZNO: Liližno mleko 15 Kr.; Brkomaz 8 Kr.; najfinejši Hega-puder Dr. Klugera v velikih originalnih škatljah 30 Kr.; najfinejši Hega zobni prašek v patent škatljah 30 Kr.; puder za gospe v vrečkah 5 Kr.; zobni prašek v škatljah 7 Kr.; v vrečkah 5 Kr.; Sachet dišava za perilo 8 Kr.; Schampoo za lasi 5 Kr.; rumenilo 12 listkov 24 Kr.; najfinejši parum po 40 in 50 Kr.; Močna voda za lase 58 Kr. Za te razne predmete se zamot in poština posebej računa.

Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica donja, Elsatrg št. 326, Hrvaško.

Okrajni zastop v Gornji Radgoni
razpisuje mesto

tajnika.

Tozadevne prošnje je vlagati na okrajni zastop do 15. decembra 1921. Nastop službe 1. jan. 1922.

Lepo posestvo, obstoječe iz njiv, travnika, gozda, lepega sadonosnika in vinograda, skupaj okoli 15 oralov, ter prostorno gospodarsko poslopje (hiša z opeko krita) v dobrem stanu, se po ugodni ceni zaradi preselitve proda. Vprašati je do 20. t. m. pri g. J. Njivar, gostilna v Kralovcih, Sv. Jurij ob Ščavnici.

Proda se lepo posestvo v bližini Ptuja, obstoječe iz hiše, v kateri je trgovina in gostilna, gospodarsko poslopje in 7 oralov zemlje. Poizve se v pisarni Franc Čuček v Ptuj.

Kdo?

ima kaj za prodati ali hoče kaj kupiti, naj inserira v „Murski Straži“.

Popolna spalna oprava

postelje, omare, omarice, umivalnik, vložki, madrace — se zelo po ceni proda. Vprašati Karel Hojs, mizar, Gornja Radgona.

Zahvala.

Dne 3. septembra 1921 mi je požar uničil poslopje v Železnih dverih. Podpisani smatram za dolžnost, da izrečem zavarovalni družbi „Jugoslavija“ za takojšno in kulantno cenitev najlepšo zahvalo in jo kot domač jugoslovanski zavod vsestransko priporočam.

Ljutomer, dne 15. novembra 1921.

Martin Maleg.

Galanterijo, drobnarijo, parfumerijo
in pletarske izdelke
priporoča

na debelo in drobno
BALOH & ROSINA
Maribor, Grajski trg 4.

Drva

vsake vrste,
kupi za lastno porabo
po najboljši ceni

Posojilnica v Gornji Radgoni.

Izšla je Velika Pratika

Tisk in založba
**J. Blaznika nasl.
v Ljubljani**

Velika Pratika
je najstarejše kmetško glasilo,
ki izhaja že 100 let.

Letošnja izdaja se odlikuje po slikah iz naše domovine in je posvečena poznanju naše države. Bivša Avstrija nam je z vsemi sredstvi zapirala pogled na naše sedanje dežele, tako, da je le malo Slovencev, ki poznajo našo bogato domovino, zato si je štela „PRATIKA“ v dolžnost, da s podrobnim opisom naših južnih krajev seznanj svojo bralce z našo obširno domovino. — Tudi letošnja izdaja stane 5 K.

Pratika se dobiva skoro v vseh trgovinah; kjer bi je pa ne bilo dobiti, naj se naroči naravnost v tiskarni J. Blaznika naslednikov v Ljubljani, Breg št. 12.

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. z. z n. z.

sprejema

hranilne vloge

ter jih obrestuje po

4%

Obresti pripisuje brez posebnega naročila koncem decembra h kapitalu;

daje

posojila

na vknjižbo, na poroštvo, menice tekoče račune, vrednostne papirje, raznovrstne trgovske kredite, akreditive;

sprejema od svojih strank kot vloge hranilne knjižice in plačuje za nje terjatve drugih denarnih zavodov;

dela prošnje za vknjižbo posojil

brezplačno;

plačuje rentni in invalidni davek sama ter ga ne odteguje vlagateljem;

posreduje pri izmenjavi tujih

valut (tujega denarja),

vnovčuje čeke ter izvršuje vsakovrstna nakazila;

daje vsa v denarno stroko spadajoča pojasnila in kreditne informacije brezplačno.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. ure.

Uradni prostori v lastni hiši,
glavna cesta št. 14 ob kolodvoru.

Račun čekovnega urada v Ljubljani,
št. 10.593. — Telefon št. 3.

Naročila na modro galico

sprejema

**Gospodarska zadruga
v Gornji Radgoni**

in njena podružnica v Križevcih.

Ker še se cena ne more natanko določiti, se plača pri naročilu za 1 kg 20 K na račun.

Vinogradniki,
preskrbite se pravočasno, ne odlagajte na pomlad, da ne boste nazadnje brez galice.

TISKARNA PANONIJA GORNJA RADGONA

Moderno opremljena se priporoča za
tisk časopisov, brošur, lepakov, ležakov,
kuvertov, pisemskega papirja,
visitk itd. po nizki ceni in hitri postrežbi

**KNJIGOVEZNICA • KNJIGARNA • TRGOVINA
S PAPIRJEM IN PISARNIŠKIMI POTREBŠČINAMI**